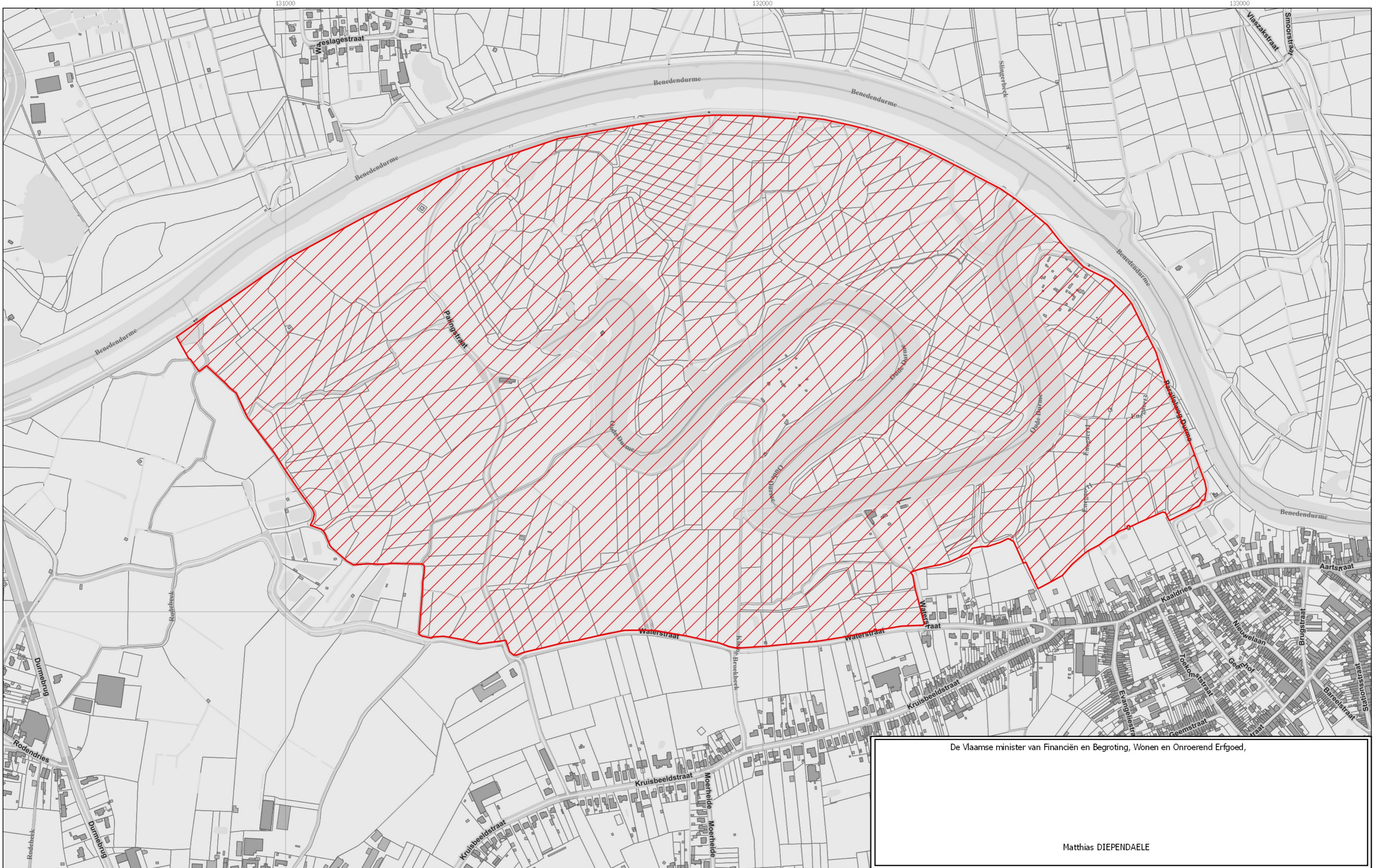

Oude Durme

Oost-Vlaanderen - Hamme, Waasmunster

Oude Durme

Oost-Vlaanderen - Hamme, Waasmunster

Algemene gegevens

Benaming: Oude Durme

Wordt opgenomen in:

Vastgestelde landschapsatlas

Beschrijving op basis van de erfgoedkenmerken

Typologie: afgesneden meanders, bevoeiingsgrachten, bomenrijen, hooilanden, notenbomen, ontwateringsgrachten, rietlanden, rivieren, trekgrachten, valleien, vloeiveiden, volkstuinten, wateringten, wielen, zomerdijken

Datering:

Stijl of cultuur:

Materiaal:

Soort:

Erfgoedwaarden

historische waarde

Het landschappelijk geheel ‘Oude Durme’ heeft historische waarde omdat het traditionele cultuurlandschap er vrij goed en herkenbaar bewaard gebleven is. De dijken langs de Oude Durme zijn sinds de jaren 1930 vrijwel ongewijzigd gebleven, terwijl ze overal elders in de Durmevallei op Sigmahoogte gebracht zijn. In het gebied komen nog zeldzame relictten van traditionele weidebevoeiing voor, zoals oude binnendijken, treksloten, zijsloten en kolken (achter de sluizen). Langs sommige secties van de dijken staan nog notenbomen, wat men elders in de Durmevallei niet meer ziet. De meersen in het gebied worden nog steeds als hooiland beheerd. In het gebied liggen nog verschillende percelen die volledig omgeven zijn met zomerdijken.

wetenschappelijke waarde

De relictten van de traditionele weidebevoeiing hebben niet alleen historische maar ook wetenschappelijke waarde. In Vlaanderen is nog maar weinig onderzoek naar traditionele weidebevoeiing verricht. Onze historische kennis hieromtrent vertoont grote lacunes. Onderzoek van de relictten op het terrein kan nieuwe inzichten omtrent traditionele weidebevoeiing opleveren. Daarom is het belangrijk deze relictten voor toekomstige onderzoekers te behouden.

esthetische waarde

De Durmemeersen stonden vroeger niet alleen bekend om hun hoge hooiopbrengst maar ook om hun esthetische kwaliteiten. In de periode 1870-1940 was de Durmevallei een inspiratiebron voor landschapsschilders. Het landschap in het gebied was relatief open en gevarieerd. Naast hooilanden lagen er ook met houtkanten omzoomde akkers (vooral op de hoger gelegen percelen), populie-renaanplanten en ‘wijnenvelden’ (grienden). In het gebied heeft men fraaie vergezichten, die elders in de Durmevallei zeldzaam geworden zijn. De volkstuintjes van het Cleyn Broeck en het Henegaertsbroeck dragen bij tot het kleinschalige en gevarieerde karakter van het cultuurlandschap. De hoogspanningsleidingen ten oosten en ten westen van de Oude Durme zijn weliswaar een storend element maar de zichtlijnen van noord naar zuid en omgekeerd worden er niet door ontsierd. De esthetische waarde van het gebied ligt overigens niet alleen in het visuele aspect maar ook in de akoestische beleving. Natuurlijke geluiden, afkomstig van zowel fauna als flora, zijn in dit landelijke gebied dominant.

Beschrijving

Het landschappelijk geheel ‘Oude Durme’ ligt op de grens van de gemeenten Hamme en Waasmunster. In de jaren 1931-1937 werd de loop van de Durme tussen Waasmunster en Hamme genormaliseerd. Hierbij werden verschillende meanders afgesneden, waardoor de rivier met 2,3 km ingekort werd. De afgesneden meanders staan sindsdien bekend als de ‘Oude Durme’. Van de late middeleeuwen tot de 20ste eeuw bestond het landschap langs de benedenloop van de Durme uit hooilanden of meersen op de lager gelegen gronden en akkers op de hoger gelegen gronden. De meersen werden tijdens het winterhalfjaar bevoeid met het water van de Durme. Het slib dat hierbij werd afgezet, leverde rijke hooioogsten op. De meersen langs de Durme waren voorzien van lage dijken, die de hooilanden beschermden tegen overstromingen tijdens het zomerhalfjaar. Begin november werden gaten in de dijken gestoken om de meersen te bevoeien. Treksloten en zijsloten verdeelden het water over de meersen bij vloed en voerden het weer af bij eb. Eind maart werden de gaten gedicht. Van april tot oktober werd het overtollige water afgevoerd d.m.v. ‘goten’ (houten sluisjes)

in de dijken. Deze ‘goten’ werden ook gebruikt om de meersen na de eerste snede gedurende enkele dagen te bevoeien (dit deed men om de groei van het nagras te bevorderen). De eigenaars van de broeken hadden zich verenigd in polders en wateringten om gemeenschappelijke werkzaamheden in het algemeen belang te kunnen uitvoeren. De belangrijkste polders en wateringten binnen de grenzen van het landschappelijk geheel ‘Oude Durme’ waren het Weymeerbroek (Waasmunster), het Cleyn Broeck (Hamme) en het Henegaertschoor (Hamme). In 1878 werd het steken van gaten in de dijken verboden, behalve in de broeken die aan alle kanten omgeven waren met dijken. De meeste polders en wateringten in de Durmevallei bevoeiden hun meersen sindsdien met behulp van sluizen. In het landschappelijk geheel ‘Oude Durme’ is het traditionele cultuurlandschap goed bewaard gebleven. Het gebied omvat zowel meersen (op de lager gelegen gronden) als akkers (op de hoger gelegen gronden). Het is de enige plek langs de benedenloop van de Durme waar men nog kan zien welke hoogte de Durmedijken vroeger hadden. Overal elders zijn de dijken op Sigmahoogte gebracht. In het gebied komen nog relictten van traditionele weidebevoeiing voor, zoals oude zomerdijken, die elders in de Durmevallei zeldzaam geworden zijn. Op de Durmedijken staan plaatselijk nog notenbomen, wat men elders in de Durmevallei niet meer ziet. Op de Durmedijk in Hamme staat een voormalige watermolen, die is vastgesteld als bouwkundig erfgoed. In het gebied komen ook volkstuintjes voor die bijdragen aan het kleinschalige en gevarieerde karakter van het cultuurlandschap. Naast historische en wetenschappelijke waarde heeft het landschappelijk geheel ‘Oude Durme’ ook esthetische kwaliteiten: in het gebied heeft men fraaie vergezichten, die elders in de Durmevallei zeldzaam geworden zijn. In het kader van het geactualiseerde Sigmaplan is het Weymeerbroek ingericht als ‘wetland’ of nat natuurgebied met bloemenrijke hooilanden en rietkragen. Het natuurbeheer dat er wordt toegepast, ligt in de lijn van het traditionele hooilandbeheer. Het behoud van de erfgoedwaarden kan hier goed gecombineerd worden met het ontwikkelen van nieuwe natuurwaarden.

Motivatie van de afbakening

De kern van het gebied wordt gevormd door de Oude Durme, d.w.z. meanders van de Durme die in 1936 afgesneden werden. Het landschappelijk geheel wordt in het noorden en het oosten begrensd door de Parallelweg langs de Durme. De weg zelf maakt geen deel uit van het landschappelijk geheel aangezien het om een nieuwe, geasfalteerde weg gaat die geen bijzondere erfgoedwaarde heeft. De zuidgrens van het gebied valt deels samen met de Waterstraat, behalve in het zuidoosten, waar verschillende bebouwde percelen liggen die geen bijzondere erfgoedwaarde hebben. De Waterstraat ligt in de overgangszone tussen de voormalige meersen en de akkers. De erfgoedwaarde van de percelen ten zuiden van de straat is niet groot genoeg om ze in het landschappelijk geheel op te nemen. De westgrens van het landschappelijk geheel wordt gevormd door een sloot die geen naam heeft. De putten en vijvertjes ten westen van deze sloot dateren van na WO II en hebben geen bijzondere erfgoedwaarde, zodat ze niet in het landschappelijk geheel opgenomen kunnen worden.

Meer info

Webpagina: https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/135198

Deze link verwijst door naar de wetenschappelijke inventaris van het agentschap Onroerend Erfgoed. De informatie die daarin staat, maakt geen deel uit van de vaststelling. Opmerkingen of bezwaren kunnen enkel handelen over feitelijkheden. Dat wil zeggen dat ze enkel kunnen handelen over de gegevens van het voorliggend vaststellingsdossier: het plan, de benaming, en de beschrijving op basis van de erfgoedkenmerken.